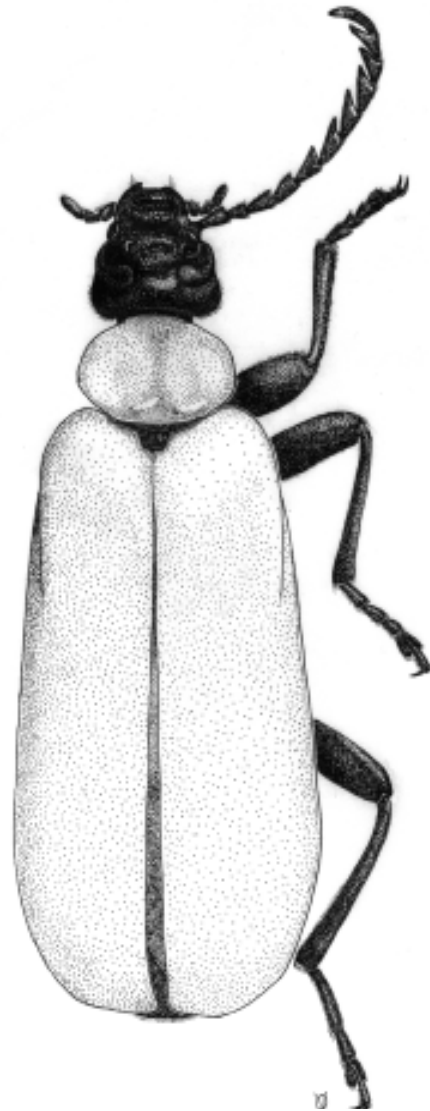

Sektie
Everts
Info **73**

Mededelingenblad van de
Sektie *Everts*
Nederlandse Entomologische Vereniging

november 2006

Bestuur van de sekte:

Jan Cuppen (voorzitter)	Buurtmeesterweg 16, 6711 HM Ede (0318-652039), jan.cuppen@wur.nl
Barend van Maanen (secret., Everts Info, website)	Kast. Annendaelstraat 31, 6043 XS Roermond (0475-324648), maanen.engels@hetnet.nl
Bas Drost (coördinator vergaderingen)	Lingedijk 35, 4014 MP Wadenoijen (0344-661440), mbpdrost@xs4all.nl
Henk Pijpers (penningmeester, ledenadmin.)	Nassastraat 10, 9422 GS Smilde (0592-414411), hcpijpers@hetnet.nl
Frank van Nunen	Amaliastein 113, 4133 HB Vianen (0347-376545), fvannunen@planet.nl
Meindert Hielkema	Veenenburg 6, 2804 WX Gouda (0182-532235), hielkema@kabelfoon.nl

Overige Info

Lidmaatschap	€ 5,-- per jaar, Giro 4058536 , Sektie Everts, Smilde (Utrecht). IBAN: NL47PSTB0004058536, BIC: PSTBNL21
Website	www.nev.nl/everts

Nieuwe leden

M.E. Gassó i Miracle, NNM Naturalis, Postbus 9517, 2300 RA Leiden, 071-5687553
P.A.J.M. Munt, Vosdaalstraat 8, 6141BT Limbricht, 046-4584666

Adreswijzigingen

H. van Kleef, Meentstraat 37, 6533 XH Nijmegen
M. Schilthuizen, Berkenlaan 3, 6711 RM Ede, 0318-300380
H. Heerkens, Kempenland 5, 5133CR Riel, 013-5432131

De Sektie *Everts* van de Nederlandse Entomologische Vereniging werd opgericht in 1988 en richt zich op de studie van de (Nederlandse) kevers. Zij is vernoemd naar de grondlegger van de vaderlandse coleopterologie jonkheer Edouard Everts (1849-1932)

Agenda

- 25 nov 2006 Bijeenkomst te Tilburg
- 24 feb 2007 Bijeenkomst te Amsterdam
- 5 mei 2007 Voorjaarsexcursie Noordoostpolder (bosgebieden)
- 23 juni 2007 Extra excursie Bergerheide (Nieuw-Bergen, Li.)
- 31 aug -
2 sep 2007 Weekendexcursie Walcheren en Noord-Beveland
- 24 nov 2007 Bijeenkomst (locatie nog onbekend)

Bijeenkomst in Tilburg zaterdag 25 november 2006

De komende bijeenkomst in Tilburg wordt gehouden in het **Noord-Brabants Natuurmuseum**. Het adres van het museum is Spoorlaan 434; dit is schuin tegenover station Tilburg! De aanvangstijd is **10.30** uur. Het museum zal al open zijn om 10.00 uur. Voor de ochtend hebben we het volgende programma samengesteld:

- Voorstel bestuur contributieverhoging (van € 5,-- naar € 7,50)
- Bas Drost – De kevers van Rottumeroog en Rottumerplaat
- Veiling keverboeken - zie berichtgeving volgende pagina

De middag is gereserveerd voor informele contacten.

Tot ziens in Nijmegen!

Veiling keverboeken Tilburg

De onderstaande (kever)boeken, afkomstig uit de bibliotheek van Piet Kanaar, zullen tijdens de bijeenkomst te Tilburg bij opbod geveild worden. Daarnaast zal het mogelijk zijn tot twee dagen voorafgaand aan de veiling een schriftelijk bod uit te brengen. De opbrengst van de veiling komt voor één derde ten goede aan de **kas van de sectie**. De boeken liggen voorafgaand aan de veiling ter inzage.

Het veilingreglement is het zelfde als bij de veiling van november 2004 (zie Info 65, of de website van de sectie).

Aangeboden werken met minimumprijs (alle boeken zijn in prima conditie, tenzij anders vermeld):

- [1] Bil, S., 1982. The Buprestidae (Coleoptera) of Fennoscandia and Denmark. Fauna Entomologica Scandinavica 10: 111. PB – € 15
- [2] Bíly, S., 1989. Krascovití - Buprestidae: 111. HB – € 4
- [3] Bíly, S. & O. Mehl, 1989. Longhorn beetles (Coleoptera, Cerambycidae) of Fennoscandia and Denmark. Fauna Entomologica Scandinavica 22: 203. HB – *als nieuw*, € 30
- [4] Casale, A., et al., 1982. Coleoptera Carabidae I, Introduzione, Paussinae, Carabinae. Fauna d'Italia 18: xii, 499. HB – € 12
- [5] Cooter, J. & Cribb, 1975. A Coleopterist's handbook. 2nd edition: 142. PB – € 6
- [6] Crowson, R.A., (1955), The natural classification of the families of Coleoptera: [vii], 187. London. HB – *reprint uit 1967*, € 10
- [7] Everts, E., 1898-1922. Coleoptera Neerlandica. De schildvleugelige insecten van Nederland en het aangrenzend gebied. Eerste deel: vi, 138, viii, 677. Tweede Deel: iv, 798, 8 pls. Derde Deel: xviii, 668. 's-Gravenhage. HB – *fraai exemplaar*, € 100
- [8] Franciscolo, M.E., 1979. Coleoptera Haliplidae, Hygrobiidae, Gyrinidae, Dytiscidae. Fauna d'Italia 14: vi, 804. HB – € 16
- [9] Grüne, S., 1979. Handbuch zur Bestimmung der europäischen Borkenkäfer - Brief illustrated key to European bark beetles: 182. Hannover. HB – € 10
- [10] Hansen, M., 1987. The Hydrophiloidea of Fennoscandia and Denmark. Fauna Entomologica Scandinavica 18: 254. HB – € 25
- [11] Hoffmann, A., 1950. Coléoptères Curculionides 1-3. Faune de France 52, 59 & 62: [iv], 486; [v], 487-1208; [v], 1209-1841. PB, PB & HB – *omslagen van de PBs los*, € 90
- [12] Holmen, M., 1987. The aquatic Adephaga of Fennoscandia and Denmark I. Gyrinidae, Haliplidae, Hygrobiidae and Noteridae. Fauna Entomologica Scandinavica 20: 168. HB – € 25
- [13] Horion, A., 1935. Nachtrag zu Fauna Germanica Die Käfer des Deutschen Reiches: viii, 358. Krefeld. HB – *de schaarse originele editie, als nieuw, kaft in Boeklon*, € 30

- [14] Imms, A.D., 1964. A general textbook of entomology. 9th edition: x, 886. HB – € 4
- [15] Jeannel, R., 1941-1949. Coléoptères Carabiques 1, 2 & suppl. Faune de France 39, 40 & 51: iii, 571; 573-1173; [i-iii], 51, 20 pls. PB – *schaars en gezocht*, € 140
- [16] Lindroth, C.H., 1985-1986. The Carabidae of Fennoscandia and Denmark 1 & 2. Fauna Entomologica Scandinavica 15.1 & 15.2: 225; 229-497. HB – *als nieuw*, € 60
- [17] O'Connor, M. & F.B. Woodford, 1979. Writing scientific papers in English: vii, 108. HB – *als nieuw*, € 2
- [18] Odum, E.P., 1959. Fundamentals of ecology. 2nd edition: xvii, 546. HB – € 4
- [19] Olmi, M., 1976. Coleoptera Dryopidae-Elminthidae. Fauna d'Italia 12: x, 280. HB – € 10
- [20] Reitter, E., 1908-1916. Die Käfer des deutschen Reiches. Fauna Germanica. Band I-V: viii, 248, 40 pls; 392, pls 41-80; 436, pls 81-128; 236, pls 129-152; 343, pls 153-168; 343, pls 153-168. Stuttgart. HB – *gebruikssporen, enkele katernen los* € 40
- [21] Ross, H.H., 1974. Biological systematics: vi, 345. HB – € 6
- [22] Schenkling, S., 1917. Erklärung der wissenschaftlichen Käfernamen aus Reitter's Fauna Germanica: 80. Stuttgart. PB – *ontbonden*, € 4
- [23] Seidlitz, G., 1887-1891. Fauna Baltica, die Kaefer (Coleoptera) der deutschen Ostseeprovinzen Russlands. Zweite neu bearbeitete Auflage: [xii], lvi, 192, 818, 1 pl. Königsberg. HB – *fraaie contemporaine band*, € 40
- [24] Seidlitz, G., 1888-1891. Fauna transsylvanica. Die Kaefer (Coleoptera) Siebenbürgens: [xii], 1 pl, lvi, 192, 914. Königsberg. HB – *fraaie contemporaine band*, € 40
- [25] Snodgrass, R.E., 1935. Principles of insect morphology: ix, 667. New York. HB – € 8
- [26] Wasmann, E., 1894. Kritische Verzeichniss der myrmekophilen und termitophilen Arthropoden: xv, 231. Berlin. HB – € 16
- [27] Winkler, A., 1924-1927. Catalogus Coleopterorum regionis palaearcticae: vi, 1698 clms. Wien. HB – *de 2-kolommige uitgave in één band*, € 16

Schriftelijke bidingen kunnen worden ingebracht bij Jan Cuppen (jan.cuppen@wur.nl of Buurtmeesterweg 16, 6711 HM Ede)

Verslag voorjaarsexcursie Bolgerijen (Vianen) en Zouweboezem (Ameide), 7 mei 2005

Frank van Nunen, Oscar Vorst, Jan Cuppen, Theodoor Heijerman,
Gert van Ee en Berend Aukema

Op zaterdag 7 mei hield de Sektie Everts een tweetal excursies. In de ochtend werd het natuurgebied Bolgerijen ten zuidoosten van Vianen (U.) bezocht en 's middags de Zouweboezem ten oosten van Ameide (Z.H.). Het weer was niet gunstig; de ochtend en een deel van de middag regende het met zelfs halverwege de middag een enkele hagelbui. Later op de dag werd het zonnig.

Tijdens de inventarisatie werden diverse verzameltechnieken toegepast. Waterkevers werden verzameld met behulp van een waternet en in ondiepe poeltjes en slootjes met een keuzenzeef. De vegetatie werd geslept of met klopscherm onderzocht, strooisel werd een enkele keer gezeefd. Ook werd onder schors van dode bomen verzameld. Ondanks het slechte weer werden deze dag in totaal 206 soorten kevers waargenomen.

Polder Bolgerijen, in beheer bij Stichting Het Utrechts Landschap, is een gebied met verspreid liggende percelen met griend, hooiland, weiland en populierenbos die vaak gescheiden zijn door sloten. In het gebied zijn wandelpaden aangelegd. Een klein moerassig perceel met veel *Carex spec.*, een kleine kilometer noordelijk van het natuurterrein Bolgerijen aan de Kostverlorenweg, werd korte tijd bezocht. Hier werden 5 soorten waargenomen waaronder de zeldzame kleine *Helophorus pumilio* Er. Deze donkerbruine geribde waterkever werd na trapbewegingen op het modderig organisch bodemmateriaal verzameld.

In de diverse biotopen van Bolgerijen werden in totaal 95 soorten waargenomen. Er werd voornamelijk geïnventariseerd in het gebied dat ingesloten ligt tussen de Bolgerijse Kade, de Groene Kade en de Achterkade.

In lijst van waargenomen kevers staan veel algemeen voorkomende soorten. Opmerkelijk is het voorkomen van *Hydroporus melanarius* Sturm, een waterkever die een voorkeur heeft voor zure milieus met een pH-waarde lager dan de gemeten pH 6.4. Deze soort werd verzameld op de moerassige bodem tussen biezen in ondiepe greppels van een jonge wilgenaanplant. Ook werden in deze greppels grote aantallen *Hydraena riparia* Kug. aangetroffen en *Helophorus nanus* Sturm., een zeldzame soort van moerassige kwelmilieus die hoofdzakelijk in het rivierengebied voorkomt.

Een niet alledaagse waarneming, zeker niet onder de natte weercondities, was die van de weeschild *Malthodes marginatus* (L.), een soort die maar van een enkele plaats uit de provincie bekend is. In strooisel werd het ca 1,5 mm kleine dwergschimmelkevertje, *Melanophthalma suturalis* (Mann.), verzameld. Deze keversoort is recent als nieuw voor de Nederlandse fauna gemeld (Cuppen & O. Vorst, 2006). Een andere kleine kever, de zeldzame pselaphide *Trichonyx sulcicollis* (Reichb.), werd uit wortelmolm van een dode populier gezeefd.

Jan Cuppen en Hans Huijbregts (foto: Frank van Nunen)

Op grond van ervaringen in soortgelijke terreinen en waarnemingen tijdens bezoeken aan het gebied in het verleden herbergt het gebied veel meer soorten dan de inventarisatielijst doet vermoeden. Vooral het aantal soorten loopkevers en allerlei groepen van kevers die op en van de vegetatie leven, zoals blad- en snuitkevers zijn ondervertegenwoordigd. Het slechte weer is daar zeker debet aan.

Het Zouweboezemgebied, in beheer bij het Zuid-Hollands Landschap, is een gebied dat vanaf de dertiende eeuw door de mens is ingericht, met eerst een dijk om de Alblasserwaard in het westen te beschermen tegen overstromingen vanuit de Vijfheerenlanden en later in de veertiende eeuw met een afwateringskanaal voor de ontwatering van de polders. Het gebied bestaat voor een belangrijk deel uit riet- en hooilanden met veel waterpartijen en enkele grienden. Op de kaden die het gebied doorsnijden staan houtsingels.

Tijdens de excursie werd voornamelijk in de omgeving van de Zouwekade geïnventariseerd. In totaal werden in het Zouweboezemgebied 108 keversoorten en een aantal wantsen waargenomen. Het zeldzame netwantsje *Acalypta carinata* werd tussen het mos op een strook gemaaid veenmosrietland aangetroffen.

Veel keversoorten werden verzameld op oevers, in slootjes en tussen de vegetatie van de riet- en zeggestrook grenzend aan het afwateringskanaal. Ook werd in het broekbosje aan het einde van de wegverharding geïnventariseerd.

Tijdens deze middagexcursie waren de weercondities voor keveronderzoek niet optimaal. Naast een enkele regenbui in het eerste deel van de middag werden zelfs op

een bepaald moment watermonsters uitgezocht terwijl hagelstenen in de uitzoekbakken plonsden. Het onderzoek naar waterkevers leverde naast vele algemene soorten een paar bijzonder keversoorten op. De behaarde *Dryops anglicanus* Edw., een zeldzame soort die vrijwel alleen voorkomt in laagveenmoerassen, werd in aantal aangetroffen in de ondiepe modderige poeltjes tussen de horsten van pluimzegge. In dit zeggemoeras werden ook een aantal andere laagveensoorten waargenomen waaronder *Laccornis oblongus* (Steph.). Een andere bijzondere kever, *Agabus striolatus* (Gyll.), een bijna één cm grote waterkever met vrijwel parallelle zijden, werd ook aangetroffen in het pluimzeggemoeras.

In een brede sloot met een weelderige oevervegetatie tussen de Zouwekade en de schrale bloemenrijke graslanden werden diverse waterkevers verzameld. Vermeldingswaard zijn *Hydrovatus cuspidatus* Kunze, *Haliphus varius* Nicol. en enkele grote waterkevers zoals *Cybister lateralimarginalis* (Deg.) en de in deze streek algemeen voorkomende zwarte grote spinnende waterkever of pikzwarte waterkever *Hydrophilus piceus* (L.).

Het kleine knotssprietkevertje *Cerylon histeroides* (F.), de gekerfde schorskever *Bitoma crenata* (F.) en het minder algemeen voorkomende bruin gekleurd plat schorskevertje *Silvanus unidentatus* (F.) werden samen aan getroffen achter schors van een dode populier. Van een meidoorn werd *Malthinus punctatus* (Fourcr.) geklopt, een weekschildkevertje dat niet vaak wordt waargenomen.

Ondanks de tegenwerking van de weergoden werden in de beide excursiegebieden een aantal interessante waarnemingen gedaan. De terreinen herbergen zeker meer kevers dan werden waargenomen tijdens het bezoek. Een tweede bezoek in de toekomst is zeker de moeite waard.

Literatuur

CUPPEN J.G.M. & O. VORST, 2006. Het genus *Melanophthalma* (Coleoptera: Latridiidae) in Nederland. *Entomologische Berichten, Amsterdam* 66: 114-117

Tabel 1.

Lijst van de in Bolgerijen en het Zouweboezemgebied aangetroffen kevers op 7 mei 2005. Met afkortingen is weergegeven door wie de soort is vastgesteld: FN=Frank van Nunen, OV=Oscar Vorst, JC=Jan Cuppen, TH=Theodoor Heijerman, GE=Gert van Ee, div= meer dan drie waarnemers. De gebieden: BO=Bolgerijen, KW=Kost-verlorenweg, ZB=Zouweboezemgebied.

Taxon	Gebied	Waarnemer				
			<i>Noterus crassicornis</i> (Müll.)	BO	ZB	div
HALIPLIDAE			DYTISCIDAE			
<i>Peltodytes caesus</i> (Duft.)	BO	ZB FN GE	<i>Hyphydrus ovatus</i> (L.)	BO	ZB FN JC GE	
<i>Haliphus varius</i> Nicol.	ZB	FN	<i>Hydroglyphus pusillus</i> (F.)	ZB	OV	
<i>Haliphus ruficollis</i> (Deg.)	BO	ZB FN JC GE	<i>Hydrovatus cuspidatus</i> (Kunze)	ZB	FN JC GE	
<i>Haliphus laminatus</i> (Schall.)	ZB	FN JC	<i>Hygrotus versicolor</i> (Schall.)	BO	FN GE	
<i>Haliphus flavicollis</i> Sturm	BO	FN	<i>Hygrotus inaequalis</i> (F.)	BO	ZB FN JC GE	
NOTERIDAE			<i>Hygrotus decoratus</i> (Gyll.)	ZB	div	
<i>Noterus clavicornis</i> (Deg.)	ZB	FN JC	<i>Hydroporus scalesianus</i> Steph.	ZB	FN OV JC	

<i>Hydroporus angustatus</i> Sturm	BO ZB	div	<i>Carpelimus elongatulus</i> (Er.)	KW	FN
<i>Hydroporus umbrosus</i> (Gyll.)	ZB	FN OV	<i>Stenus juno</i> (Payk.)	ZB	OV
<i>Hydroporus tristis</i> (Payk.)	ZB	FN	<i>Stenus nitens</i> Steph.	ZB	OV
<i>Hydroporus palustris</i> (L.)	BO ZB	div	<i>Stenus humilis</i> Er.	ZB	OV
<i>Hydroporus incognitus</i> Shp.	ZB	JC GE	<i>Stenus latifrons</i> Er.	ZB	JC
<i>Hydroporus striola</i> (Gyll.)	BO ZB	div	<i>Stenus solutus</i> Er.	ZB	GE
<i>Hydroporus nigrata</i> (F.)	BO	JC	<i>Stenus cicindeloides</i> (Schall.)	BO	JC
<i>Hydroporus melanarius</i> Sturm	BO	JC	<i>Stenus nitidiusculus</i> Steph.	ZB	OV
<i>Suphrodytes dorsalis</i> (F.)	BO	FN	<i>Paederus riparius</i> (L.)	ZB	OV JC GE
<i>Graptodytes pictus</i> (F.)	BO ZB	FN GE	<i>Medon fuscus</i> (Mannh.)	BO	OV
<i>Laccornis oblongus</i> (Steph.)	ZB FN	OV GE	<i>Gabrius splendidulus</i> (Grav.)	BO	OV
<i>Laccophilus minutus</i> (L.)	ZB	FN	<i>Tachyporus solutus</i> Er.	BO	OV JC
<i>Copelatus haemorrhoidalis</i> (F.)	ZB	JC GE	<i>Tachyporus pallidus</i> Shp.	BO	JC
<i>Agabus bipustulatus</i> (L.)	BO	JC	<i>Deinopsis erosa</i> (Steph.)	ZB	OV
<i>Agabus striolatus</i> (Gyll.)	ZB	OV	<i>Myllaena dubia</i> (Grav.)	ZB	OV
<i>Agabus sturmii</i> (Gyll.)	BO ZB	FN JC	<i>Myllaena intermedia</i> Er.	ZB	OV
<i>Ilybius fenestratus</i> (F.)	ZB	JC	<i>Myllaena brevicornis</i> (Matth.)	ZB	OV
<i>Rhantus suturalis</i> (M'Leay)	ZB	JC	<i>Cypha</i> sp. Leach in Sam.	ZB	OV
<i>Colymbetes fuscus</i> (L.)	ZB	FN	<i>Hygronoma dimidiata</i> (Grav.)	BO ZB	OV JC
<i>Hydaticus seminiger</i> (Deg.)	BO	GE	<i>Dinaraea linearis</i> (Grav.)	BO	OV
<i>Graphoderus cinereus</i> (L.)	ZB	JC	<i>Atheta sordidula</i> (Er.)	ZB	OV
<i>Cybister lateralimarginalis</i> (Deg.)	ZB	JC	<i>Deubelia picina</i> (Aub.)	ZB	OV
CARABIDAE			HELOPHORIDAE		
<i>Acupalpus dubius</i> Schilsky	ZB	TH	<i>Helophorus brevipalpis</i> Bedel	BO ZB FN	OV GE
<i>Acupalpus exiguus</i> (Dej.)	KW	FN	<i>Helophorus nanus</i> Sturm	BO	FN JC
<i>Pterostichus diligens</i> (Sturm)	ZB FN	OV TH	<i>Helophorus pumilio</i> Er.	KW	FN
<i>Pterostichus minor</i> (Gyll.)	ZB	OV	<i>Helophorus strigifrons</i> Thoms.	BO	FN JC
<i>Agonum fuliginosum</i> (Panz.)	ZB	OV	<i>Helophorus obscurus</i> Muls.	BO ZB	FN JC GE
<i>Agonum thoreyi</i> Dej.	ZB	OV	<i>Helophorus minutus</i> F.	ZB	OV
<i>Oodes helopioides</i> (F.)	ZB	OV	SPERCHEIDAE		
<i>Odacantha melanura</i> (L.)	ZB FN	OV JC	<i>Spercheus emarginatus</i> (Schall.)	ZB	JC
<i>Demetrias monostigma</i> Sam.	BO ZB	OV JC	HYDROPHILIDAE		
<i>Demetrias imperialis</i> (Germ.)	ZB	JC	<i>Coelostoma orbiculare</i> (F.)	BO ZB	FN OV JC
HYDRAENIDAE			<i>Cercyon bifenestratus</i> Küst.	ZB	OV
<i>Hydraena riparia</i> Kug.	BO	FN JC	<i>Cercyon lateralis</i> (Marsh.)	ZB	OV
<i>Hydraena testacea</i> Curt.	BO	JC GE	<i>Cercyon convexiusculus</i> Steph.	BO ZB	FN OV JC
<i>Limnebius aluta</i> Bedel	ZB	JC	<i>Cercyon sternalis</i> Shp.	BO	JC
PTILIIDAE			<i>Hydrobius fuscipes</i> (L.)	BO ZB	FN JC GE
<i>Ptenidium fuscicorne</i> Er.	ZB	OV	<i>Anacaena globulus</i> (Payk.)	BO ZB	div
<i>Ptinella aptera</i> (Guér.)	BO	OV	<i>Anacaena limbata</i> (F.)	BO ZB	div
<i>Pteryx suturalis</i> (Heer)	BO	OV	<i>Anacaena lutescens</i> (Steph.)	BO ZB	div
<i>Acrotrichis dispar</i> (Matth.)	BO	OV	<i>Laccobius bipunctatus</i> (F.)	ZB FN	OV JC
<i>Acrotrichis atomaria</i> (Deg.)	ZB	OV	<i>Laccobius minutus</i> (L.)	BO	FN
<i>Acrotrichis sitkaensis</i> (Motsch.)	ZB	OV	<i>Laccobius colon</i> (Steph.)	ZB	FN
STAPHYLINIDAE			<i>Helochaeres lividus</i> (Forst.)	ZB	OV
<i>Eusphalerum minutum</i> (F.)	ZB	OV	<i>Helochaeres obscurus</i> (Müll.)	BO ZB	FN
<i>Anthobium unicolor</i> (Marsh.)	BO	OV	<i>Enochrus melanocephalus</i> (Ol.)	BO	FN
<i>Lesteva sicula heeri</i> Fauv.	BO ZB KW	FN OV JC	<i>Enochrus ochropterus</i> (Marsh.)	BO ZB	FN
<i>Lesteva longoelytrata</i> (Goeze)	ZB	OV	<i>Enochrus testaceus</i> (F.)	BO ZB	div
<i>Trichonyx sulcicollis</i> (Reichb.)	BO	OV	<i>Enochrus coarctatus</i> (Gredl.)	ZB	div
<i>Bryaxis bulbifer</i> (Reichb.)	ZB	OV	<i>Cymbiodyta marginella</i> (F.)	ZB FN	OV JC
<i>Brachygluta fossulata</i> (Reichb.)	ZB	OV	<i>Chaetarthria seminulum</i> (Hbst.)	ZB	OV

<i>Chaetarthria simillima</i> Vorst & Cupp.	ZB	OV	<i>Anisosticta novemdecimpunctata</i> (L.)	ZB	FN	JC	TH		
<i>Hydrophilus piceus</i> (L.)	ZB	FN	JC	<i>Propylea quatuordecimpunctata</i> (L.)	BO	FN			
SCIRTIDAE				CORYLOPHIDAE					
<i>Microcara testacea</i> (L.)	ZB	FN		<i>Corylophus cassidoides</i> (Marsh.)	ZB	OV	JC		
<i>Cyphon coarctatus</i> Payk.	ZB	JC		CORTICARIIDAE					
<i>Cyphon laevipennis</i> Tourn.	ZB	FN	OV	JC	<i>Melanophthalma suturalis</i> (Mann.)	BO	JC		
<i>Cyphon pubescens</i> (F.)	ZB	FN		MELANDRYIDAE					
<i>Cyphon padi</i> (L.)	ZB	OV		<i>Melandrya caraboides</i> (L.)	BO	TH			
<i>Scirtes</i> sp. Ill.	BO	ZB	JC	MORDELLIDAE					
DRYOPIDAE				<i>Mordellochroa abdominalis</i> F.	ZB	OV			
<i>Dryops luridus</i> (Er.)	ZB	JC		COLYDIIDAE					
<i>Dryops anglicanus</i> Edw.	ZB	div		<i>Bitoma crenata</i> (F.)	ZB	TH			
HETEROCERIDAE				TENEBRIONIDAE					
<i>Heterocerus fenestratus</i> (Thunb.)	ZB	OV		<i>Diaperis boleti</i> (L.)	ZB	OV	JC	TH	
ELATERIDAE				OEDEMERIDAE					
<i>Ampedus pomorum</i> (Hbst.)	BO	OV		<i>Oedemera lurida</i> (Marsh.)	BO	TH			
<i>Dalopius marginatus</i> (L.)	BO	ZB	OV	JC	SCRAPTIIDAE				
<i>Athous haemorrhoidalis</i> (F.)	BO	FN	OV	<i>Anaspis humeralis</i> (F.)	ZB	OV			
CANTHARIDAE				<i>Anaspis frontalis</i> (L.)	BO	ZB	OV	JC	
<i>Cantharis decipiens</i> Baudi	ZB	JC		<i>Anaspis maculata</i> Fourcr.	ZB	OV	JC		
<i>Malthinus punctatus</i> (Fourcr.)	ZB	JC		<i>Anaspis regimbarti</i> Schilsky	ZB	JC			
<i>Malthodes marginatus</i> (Latr.)	BO	ZB	FN	OV	<i>Anaspis rufilabris</i> (Gyll.)	ZB	OV		
MELYRIDAE				<i>Anaspis flava</i> (L.)	ZB	OV			
<i>Dasytes aerosus</i> Kiesw.	BO	OV	JC	CERAMBYCIDAE					
<i>Cerapheles terminatus</i> (Ménétr.)	ZB	JC		<i>Grammoptera ruficornis</i> (F.)	BO	ZB	OV	JC	TH
KATERETIDAE				<i>Tetrops praeustus</i> (L.)	ZB	JC			
<i>Kateretes pedicularius</i> (L.)	ZB	OV		CHRYSOMELIDAE					
NITIDULIDAE				<i>Donacia semicuprea</i> Panz.	ZB	BO	FN	JC	
<i>Epuraea aestiva</i> (L.)	ZB	OV		<i>Plateumaris bracata</i> (Scop.)	ZB	FN			
<i>Meligethes aeneus</i> (F.)	ZB	OV		<i>Phaedon cochleariae</i> (F.)	ZB	FN			
<i>Meligethes symphyti</i> (Heer)	BO	JC		<i>Galerucella grisescens</i> (Joann.)	ZB	FN			
MONOTOMIDAE				<i>Galerucella pusilla</i> (Duft.)	KW	BO	ZB	FN	OV
<i>Rhizophagus bipustulatus</i> (F.)	BO	OV		<i>Galerucella tenella</i> (L.)	ZB	FN			
SILVANIDAE				<i>Agelastica alni</i> (L.)	ZB	JC			
<i>Silvanus unidentatus</i> (F.)	ZB	TH		<i>Aphthona nonstriata</i> (Goeze)	BO	FN	JC		
<i>Psammoecus bipunctatus</i> (F.)	BO	ZB	JC	<i>Altica</i> sp. Geoffr.	BO	ZB	OV	JC	
<i>Uleiota planata</i> (L.)	ZB	TH		<i>Altica lythri</i> Aubé	ZB	JC			
PHALACRIDAE				<i>Hippuriphila modeeri</i> (L.)	BO	JC			
<i>Stilbus oblongus</i> (Er.)	ZB	GE		<i>Crepidodera aurata</i> (Marsh.)	BO	ZB	FN	JC	
CRYPTOPHAGIDAE				<i>Crepidodera plutus</i> (Latr.)	BO	FN	OV		
<i>Telmatophilus typhae</i> (Fall.)	ZB	JC		<i>Epitrix pubescens</i> (Koch)	ZB	OV			
<i>Atomaria</i> sp. Steph.	ZB	OV		<i>Psylliodes dulcamare</i> (Koch)	KW	FN			
BYTURIDAE				RHYNCHITIDAE					
<i>Byturus tomentosus</i> (Deg.)	BO	ZB	OV	JC	<i>Neocoenorrhinus pauxillus</i> (Germ.)	BO	TH		
CERYLONIDAE				<i>Deporaus betulae</i> (L.)	BO	OV	TH		
<i>Cerylon histeroides</i> (F.)	BO	ZB	OV	TH	APIONIDAE				
<i>Cerylon ferrugineum</i> Steph.	BO	OV		<i>Protapion nigritarse</i> (Kirby)	BO	OV	TH		
COCCINELLIDAE				<i>Perapion violaceum</i> (Kirby)	BO	ZB	TH		
<i>Coccidula rufa</i> (Hbst.)	ZB	FN	OV						

<i>Ischnopteration virens</i> (Hbst.)	BO	TH	<i>Hypera nigrirostris</i> (F.)	BO	TH
ERIRHINIDAE			<i>Pelenomus comari</i> (Hbst.)	BO	JC
<i>Tanysphyrus lemnae</i> (Payk.)	ZB	OV	<i>Pelenomus canaliculatus</i> (Fährs.)	KW	FN
CURCULIONIDAE			<i>Pelenomus quadricorniger</i> (Colon.)	ZB	TH
<i>Phyllobius virideaeris</i> (Laich.)	BO	OV	<i>Rhinoncus perpendicularis</i> (Reich)	BO	TH
<i>Phyllobius oblongus</i> (L.)	ZB	TH	<i>Rhinoncus pericarpus</i> (L.)	BO ZB	TH
<i>Phyllobius pomaceus</i> Gyll.	BO ZB	TH	<i>Ceutorhynchus pallidactylus</i> (Marsh.)		
<i>Phyllobius vespertinus</i> (F.)	ZB	TH		ZB	TH
<i>Polydrusus pterygomalis</i> Boh.	BO ZB	OV TH	<i>Ceutorhynchus cochleariae</i> (Gyll.)	BO	TH
<i>Polydrusus cervinus</i> (L.)	BO	TH	<i>Ceutorhynchus typhae</i> (Hbst.)	ZB	TH
<i>Barypeithes pellucidus</i> (Boh.)	BO	TH	<i>Mogulones raphani</i> (F.)	BO	TH
<i>Anthonomus rubi</i> (Hbst.)	BO	TH	<i>Trichosirocalus troglodytes</i> (F.)	BO ZB	TH
<i>Archarius crux</i> (F.)	BO	TH	<i>Nedyus quadrimaculatus</i> (L.)	BO ZB	JC TH
<i>Archarius salicivorus</i> (Payk.)	BO	TH	<i>Mecinus pyraster</i> (Hbst.)	BO	TH
<i>Archarius pyrrhoceras</i> (Marsh.)	BO	TH	<i>Tachyerges salicis</i> (L.)	BO ZB	TH

Wantsenwaarnemingen

Bolgerijen (G. v. Ee): *Microvelia reticulata*

Zouweboezem (B. Aukema en G. v. Ee): *Hydrometra stagnorum*, *H. gracilentata* (!), *Plea minutissima*, *Sigara striata*, *Hesperocorixa sahlbergi*, *H. linnaei*, *Acalypta carinata*, *Hebrus ruficeps*, *Hydrometra stagnorum*, *Microvelia buenoi*, *Chartoscirta cincta*, *Kleidocerys resedae*, *Scolopostethus puberulus*, *Pachybrachius fracticollis*, *Peritrechus geniculatus*

Keverboeken in 2004

Oscar Vorst

De hier gegeven opsomming van in het jaar 2004 verschenen keverboeken is verre van compleet. Boeken die alleen tropische Coleoptera behandelen of een zeer beperkte soortengroep (een enkel genus) vallen buiten het kader van deze rubriek. De vermelde prijzen zijn slechts indicaties!

LÖBL, I. & A. SMETANA (EDS), 2004. – *Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Volume 2 Hydrophiloidea - Histeroidea - Staphylinoidea*: 1-942. Apollo Books, Stenstrup. €155 ISBN 87 88757 74 9

Het tweede deel van deze monumentale catalogus (het eerste deel werd besproken in Everts Info 72) behandelt de families Helophoridae, Epimetopidae, Georissidae, Hydrochidae, Spercheidae, Hydrophilidae, Sphaeritidae, Syntelidae, Histeridae, Hydraenidae, Ptiliidae, Agyrtidae, Leiodidae, Scydmaenidae, Silphidae en Staphylinidae. Deze laatste familie beslaat met ruim 450 pagina's bijna driekwart van deze catalogus. Een kleine verbetering ten opzichte van het eerste deel betreft de vermelding in de kopregel van de betreffende subfamilie en genus. Dit vergroot het opzoekgemak aanzienlijk. Een elektronisch doorzoekbare versie blijft natuurlijk wenselijk!

MÜLLER-MOTZFELD, G. (ED.), 2004. – *Die Käfer Mitteleuropas. Band 2 Adephaga 1: Carabidae (Laufkäfer). 2. (erweiterte) Auflage: i-xiv, 1-521.* Spektrum-Verlag, Heidelberg. €150 ISBN 3 8274 1551 9

Dit is een volkomen herziene uitgave, die in zeer veel opzichten afwijkt van de eerste druk (uit 1976). De omvang is dan ook met meer dan 200 bladzijden toegenomen! Deels is dit wel te wijten aan het gebruik van een groter corps. Op zeer veel plaatsen in de tabellen worden andere (meestal betere) kenmerken opgevoerd. Zo wordt bijvoorbeeld voor het onderscheid van een aantal *Agonum* (*Europhilus*) soorten de positie van borstels op de achtertarsen gebruikt. Ook het aantal illustraties is uitgebreid. Van veel *Bembidion*-soorten is nu een afbeelding van de aedeagus opgenomen. Alle afbeeldingen zijn van goede tot zeer goede kwaliteit. Een ander opmerkelijk verschil met de eerste druk is het behandelde geografisch gebied, dat nu heel Zwitserland beslaat, waardoor het aantal behandelde soorten behoorlijk is toegenomen. Werkelijk een zeer goed determinatiewerk voor de Midden-Europese loopkevers. Ondanks de veel te hoge prijs een aanrader!

NIEHUIS, M., 2004. – *Die Prachtkäfer in Rheinland-Pfalz und im Saarland: 1-713.* Gesellschaft für Naturschutz und Ornithologie Rheinland-Pfalz, Mainz. €60 ISBN 3 937783 04 0

Eerder verscheen van de zelfde auteur een vergelijkbaar, omvangrijk overzicht van de boktorren (Everts Info 61). Zeer rijk geïllustreerd met honderden kleurenfoto's van alle soorten en hun biotopen. Daarnaast zijn van alle soorten niet alleen stippenkaarten met de verspreiding in Rheinland-Pfalz, maar ook kaarten met de verspreiding in Duitsland op regio-nivo en binnen Europa op land-nivo opgenomen. De Europese verspreidingskaart van *Trachys scrobicula* vermeldt het voorkomen van deze soort in ons land, een hardnekkige fout die waarschijnlijk teruggaat op Schaefer (1949). De uitgebreide inleiding behandelt alle mogelijke aspecten van de prachtkevers, de gevolgde werkwijze en een gebiedsbeschrijving. Ook biologisch minder relevante zaken als 'Prachtkäfer im Werbung und Handel' en 'Prachtkäfer in Presse und Fernsehen' komen aan bod. De hoofdmoot van het boek wordt gevormd door de bespreking van de soorten. Afgesloten wordt met hoofdstukken over o.a. ecologische groepen, lokale prachtkeverfauna's, veranderingen in de prachtkeverfauna en een Rode Lijst.

RUSSELL, M., 2004. – *Apionidae of the western Palaearctic. Volume 2 Piezotrachelini (I) Protapion Schilsky, 1908: [i-v], 1-50, pls 1-24.* Crocodile Press, Bretton. €80 ISBN 0 9541 915 1 X

De tweede aflevering van deze iconografie van de West-Palearctische spitsmuisjes behandelt het genus *Protapion*. Helaas is het ambitieuze A3-formaat van het eerste deel (Everts Info 61) gehalveerd. Op drie na worden alle 24 behandelde soorten paginagroot in kleur afgebeeld (50 x natuurlijke grootte). Mannetjes en vrouwtjes van alle soorten worden op een drietal platen 'en profile'

afgebeeld (in een helaas niet geheel consequente volgorde). Met een sleutel tot de soorten en uitgebreide soortbesprekingen, voornamelijk gevormd door een omvangrijke beschrijving van de morfologie, aangevuld met gegevens over biologie en verspreiding. Het enige voordeel aan het gereduceerde formaat is de gereduceerde prijs.

SILFVERBERG, H., 2004. – *Enumeratio nova Coleopterorum Fennoscandiae, Daniae et Baltiae*. Sahlbergia 9: 1-111. €15 ISSN 1237 3273

Deze lokale catalogus behandelt de keverfauna van het in de titel vermelde gebied en geeft per 'land' het voorkomen, net zoals in zijn voorloper (Silfverberg 1992). Ook van belang voor de Nederlandse keverkunde, door de zeer zorgvuldige en up-to-date nomenclatuur die gebezigd wordt.

SPRECHER, E. & G. TARONI, 2004. – *Lucanus cervus depictus*: 1-160. Giorgio Taroni Editore, Como. €39 ISBN 88 88601 03 1

Een curieus salontafelboek dat over vliegende herten lijkt te gaan, maar gaat over dat wat op vliegende herten lijkt ... (Lucanidae in kunst en kitsch).

Oproep: wie heeft waarnemingen van *Dibolia*'s of *Timarcha tenebricosa* uit Nederland?

In 1988 verscheen er in Entomologische Berichten een overzicht van de drie in Nederland voorkomende *Timarcha*-soorten. De meest recente vondsten die voor dat artikel gebruikt zijn, zijn inmiddels al weer bijna twintig jaar oud. Omdat ik sinds een aantal jaren op enkele bekende vindplaatsen van *Timarcha tenebricosa* deze soort niet meer aantref ben ik heel benieuwd naar ervaringen van anderen. Ik ben dus op zoek naar vondsten van *Timarcha tenebricosa* in Nederland sinds 1986.

Van het genus *Dibolia* zijn twee soorten uit ons land bekend: *Dibolia cynoglossi* en *D. occultans*. Om een overzicht te verkrijgen van de verspreiding in ruimte en tijd van de Nederlandse *Dibolia*-soorten zou ik graag alle waarnemingen van deze soort uit Nederland willen ontvangen. Omdat de soorten van het genus *Dibolia* lastig te onderscheiden zijn wil ik bij twijfel graag behulpzaam zijn bij de determinatie.

Ron Beenen

Martinus Nijhoffhove 51, 3437 ZP Nieuwegein, r.beenen@wxs.nl

Inleveren soortenlijstjes voor excursieverlagen

Uiterlijk eind deze maand moeten de soortenlijsten van de excursie naar de Castenraysche vennen worden ingeleverd bij Bas Drost! Eind van het jaar moeten ook de lijsten van de weekendexcursie naar Bergen op Zoom binnen zijn. Onderstaand een overzicht voor het inleveren van de soortenlijsten van deze excursies en die uit 2006. De lijsten kunnen worden opgestuurd naar het bestuurslid dat het verslag maakt, zie hun (e-mail)adressen op pagina 2. Lever je lijsten bij voorkeur aan als Orde-export, maar ook als Excel- of Word-bestand is mogelijk.

Excursie	Verslag	Deadline
Extra excursie Castenraysche vennen (2005)	Bas Drost	01-12-2006
Weekendexcursie Bergen op Zoom (2005)	Jan Cuppen	01-01-2007
Voorjaarsexcursie Amelisweerd (2006)	Frank van Nunen	01-09-2007
Extra excursie De Doort (2006)	Bas Drost	01-12-2007
Weekendexcursie St. Maartensvlotbrug (2006)	Jan Cuppen	01-01-2008

Sprekers gezocht voor bijeenkomst Amsterdam 2007!

Voor de bijeenkomst op 24 februari 2007 in Amsterdam is het bestuur op zoek naar mensen die een kort verhaal willen houden tijdens de ochtend. Ieder lid van de sectie is welkom wat te vertellen over bijvoorbeeld eigen onderzoek, aparte onderzoeksmethoden, bepaalde kevergroepen, gebiedsinventarisaties, dialezing, anekdotes, etc. Het moet vanzelfsprekend *iets* te maken hebben met kevers. Ook als je iemand kent, bijvoorbeeld van buiten de sectie, die misschien wat interessants kan vertellen: kom met suggesties. Neem dan graag even contact op met Jan Cuppen (zie pagina 2). Overigens is het altijd mogelijk zonder vooraankondiging een korte mededeling of oproep te doen tijdens de bijeenkomsten.

Oproep: wie heeft ideeën voor bijzondere Sektie-activiteiten?

De NEV wil komend jaar de sekties en afdelingen stimuleren om bijzondere, in het oog springende activiteiten te organiseren. Om dit te faciliteren heeft de NEV hiervoor een budget opgenomen en is aan de sekties gevraagd om met ideeën te komen. De NEV geeft zelf enkele suggesties: organisatie van een congres, het samenstellen van een determineertabel, het houden van enkele excursies, of de aanschaf van bijzondere verzamelapparatuur. Als je een origineel, concreet óf een vaag idee hebt, neem graag even contact op met één van de bestuursleden. Ook op de bijeenkomst in Tilburg zal dit punt nog aan de orde komen.

Ooproep: *Dermestes haemorrhoidalis*

Dermestes haemorrhoidalis is ten onrechte in de voorlopige catalogus als import-soort vermeld. De soort werd voor het eerst in Nederland door Beenen (1985) als import-soort gesignaleerd. Ook de Jonge (1986) geeft aan dat *Dermestes haemorrhoidalis* zeer regelmatig werd ontvangen door de afdeling bestrijding van dierplagen; de laatste jaren zelfs vaker dan de overige *Dermestes*-soorten. Het betreft hier waarschijnlijk ook vooral vondsten in gebouwen. De eerste melding in het vrije veld werd gedaan door Heijerman (1989). Inmiddels zijn er meerdere vondsten uit de vrije natuur bekend (zie tabel); aan de vestiging buiten bebouwing hoeft dan ook niet meer getwijfeld te worden. Ik ben benieuwd of er nog andere waarnemingen zijn. Ook eventuele ongedetermineerde *Dermestes*-exemplaren kunnen tijdens de bijeenkomst in Tilburg ter determinatie worden aangeboden.

Hans Huijbregts

Virulypad 65, 2316 ZT Leiden, 071-5680446, hanshuijbregts@tiscali.nl

Literatuur

- BEENEN, R., 1985. Kleine mededeling 1. *Dermestes haemorrhoidalis* f.n.sp., import. *Nieuwsbrief EIS-Nederland* 16: 22.
- HEIJERMAN, T., 1989. Kleine mededeling 15. *Dermestes haemorrhoidalis* Kuster. *Nieuwsbrief EIS-Nederland* 19: 24.
- JONGE, J.T. de, 1986. Opmerkelijke insecten in en om gebouwen in 1985. *Entomologische Berichten* 46: 159-162.

Datum	Plaats	Verzamelaar	Details
apr-72	omgeving Eindhoven	Berger	
sep-80	Den Haag	Speijer	
aug-81	Mariapeel	Heijerman	"vrije veld"
apr-83	Amsterdam	Smeele	in gebouw
aug-88	Den Haag, Bavoylaan	Sterrenburg	in gebouw
sep-95	Wadenoijen	Drost	dode duif
nov-96	Middelburg	Zeeuws Museum	in gebouw
jun-97	De Imbosch, Nieuwe Kamp	Vorst	groot zoogdier in bos
div. data	Tilburg, Kaaistoep	van Wielink/Spijkers	op licht
sep-00	Tegelen	Huijbregts	groot zoogdier in gebouw
jun-02	De Imbosch, Nieuwe Aanleg	Vorst	groot zoogdier in bos
mei-06	Hilvarenbeek	Huijbregts	dode kauw in wegberm
sep-06	Someren	Huijbregts	groot zoogdier in bos

Oproep bladsprietkevers

Henk Pijpers is lang geleden begonnen met een bestand van de Nederlandse mestkevers. Dit bestand heb ik in de loop der jaren uitgebreid met oude en nieuwe waarnemingen. Tot nu toe werden 11.000 records opgenomen die betrekking hebben op 60.000 exemplaren. Terloops werd nog aandacht aan het vliegend hert en de penseelkevers besteed. Daarnaast zijn natuurlijk nog een flink aantal andere soorten, maar de opbouw van een compleet bestand van Nederlandse bladsprietkevers vorderde slechts langzaam.

Gelukkig is er nu hulp voorhanden!

Jan-Peter Huizer gaat in het kader van zijn doctoraalstudie aan de Universiteit Leiden een overzicht maken van de Nederlandse bladsprietkevers met houtbewonende larven: de vliegende herten (behalve *Lucanus* die al uitgebreid is onderzocht), gouden torren en de neushoornkever. Hij gaat in principe materiaal opnemen van de belangrijkste openbare collecties. Recent materiaal zit echter voor het merendeel in privé collecties en daar is hulp van de sectieleden onmisbaar. Het ligt in de bedoeling dit overzicht in Nederlandse Faunistische Mededelingen te publiceren.

Niet al te grote hoeveelheden Nederlandse Cetoniidae kunnen op de komende bijeenkomst in Tilburg terplekke worden opgenomen.

Hans Huijbregts

Virulypad 65, 2316 ZT Leiden, 071-5680446, hanshuijbregts@tiscali.nl

Met zulke bladsprietkevers maak je coleopterologie ook voor jongeren interessant (Hema)